

УДК 339.92

І. А. Ломачинська

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА Й ЕФЕКТИВНІСТЬ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТНК: ЕМПІРИЧНИЙ АНАЛІЗ

В статті розглянуто сутність, чинники внутрішньої і зовнішньої фінансової безпеки транснаціональної компанії. Проведено аналіз взаємозв'язку ефективності господарської діяльності та показників фінансової безпеки найбільших ТНК світу. Обґрунтовані висновки щодо організації фінансового менеджменту компаній в умовах нестабільності світової економіки.

Ключові слова: внутрішня і зовнішня фінансова безпека ТНК, ефективність господарської діяльності, взаємозв'язок ефективності та фінансової безпеки компаній, фінансовий менеджмент транснаціональних компаній.

В умовах глобалізації основною системоутворюючою формою організації господарської діяльності є транснаціональні корпорації. На сьогодні в світі існує близько 82 000 ТНК, які здійснюють свою діяльність через 810 000 закордонних філій та структур. За даними ООН, у 2010 р. додана вартість в межах світового виробництва ТНК становила близько 16 трлн дол. США або близько чверті глобального ВВП. Діяльність закордонних філій ТНК забезпечує понад 10 % глобального ВВП, третину світового експорту [1, с. x-xi].

Вплив глобалізації вносить нестабільність й невизначеність у функціонування світового ринку та окремих господарюючих суб'єктів, сприяючи виникненню зовнішніх і внутрішніх загроз, що впливають на зміну стратегій розвитку транснаціональних компаній. Так, в 2010 р. вперше країни, що розвиваються та країни з перехідною економікою в сукупності залучили більше половини глобальних потоків ПІІ. При цьому зростає роль державних ТНК, кількість яких на сьогодні нараховується як мінімум 650. Вони мають 8500 зарубіжних філій в усьому світі. Хоча їх кількість становить менше 1 % усіх ТНК, їх зарубіжні інвестиції в 2010 р. становили 11 % глобального ВВП [1]. При цьому інвестиційна поведінка ТНК все більшою мірою залежить від національної та наднаціональної промислової політики, зростаючої лібералізації фінансових ринків, розвитку соціальної корпоративної відповідальності.

Саме тому сучасні компанії в умовах глобалізації вимушені все більше уваги приділяти питанню реалізації фінансової політики, досягненню довгострокової фінансової рівноваги та ефективності господарської діяльності. Для транснаціональних корпорацій проблема забезпечення фінансової стійкості на сьогодні особливо актуальна: з одного боку, глобальна нестабільність ускладнює управління фінансовою діяльністю й вимагає перегляду принципів реалізації фінансової політики відповідно до сучасних умов господарювання, а з іншого, функціонуючи на світовому ринку, ТНК сти-

каються з фінансовим ризиком як джерелом нестабільності частіше, ніж компанії, що діють лише на національних ринках. Це й обумовлює важливість оптимізації фінансової структури компанії, а також управління її фінансовими ризиками в системі міжнародного фінансового менеджменту.

Дослідженню фінансів ТНК присвячені наукові праці відомих вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів. Зокрема слід відзначити внесок у висвітлення різних аспектів інвестиційної політики, фінансової діяльності суб'єктів господарювання в умовах транснаціоналізації світового господарства О. Білорусом, У. Баффетом, Дж. Даннінгом, Л. Красавиною, Д. Лук'яненком, М. Лучко, Ю. Макогоном, Я. Міркіним, А. Мовсесяном, Є. Панченком, О. Плотніковим, О. Рогачом, Дж. Тобіном, С. Якубовським та ін. Однак питання взаємозв'язку фінансової безпеки, зокрема внутрішньої, та ефективності господарської діяльності ТНК залишається недостатньо дослідженим.

Мета статті полягає у розкритті впливу рівня фінансової безпеки як здатності протидіяти загрозам і сприяти стійкому зростанню на ефективність господарської діяльності транснаціональних компаній на основі фінансового аналізу і регресійного аналізу взаємозв'язку основних показників найуспішніших ТНК світу.

У традиційному визначенні фінансова безпека як базовий компонент економічної безпеки на мікрорівні розглядається з точки зору кількісно і якісно детермінованого рівня фінансового стану компанії, який забезпечує стабільну захищеність її пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру; параметри цього стану визначаються на основі корпоративної фінансової філософії і створюють необхідні передумови фінансової підтримки стійкого зростання компанії в поточному і перспективному періоді [2, с. 24]. Отже, фінансова безпека характеризує здатність господарюючого суб'єкта протидіяти внутрішнім та зовнішнім загрозам, які класифікуються, насамперед, за джерелом виникнення. Внутрішні загрози економісти [3–4] пов'язують з неефективним фінансовим менеджментом — помилками в розробці та реалізації фінансової стратегії і фінансової політики компанії, управлінні активами і капіталом, виборі інвестиційних проектів і джерел їх фінансування. До зовнішніх загроз відносять скупку цінних паперів і боргів конкурентами; нерозвиненість фінансового ринку та його інфраструктури; макроекономічну нестабільність та кризу грошово-кредитної системи, недосконалість механізмів економічної політики держави.

Ключовим при визначенні фінансової безпеки компанії є не лише здатність протидіяти загрозам, але й сприяння стійкому розвитку в поточному і перспективному періодах. У зв'язку з цим, метою забезпечення фінансової безпеки ТНК є не лише створення умов стійкості її фінансової системи (фінансової стабільності, фінансової незалежності, фінансової рівноваги), але й ефективності фінансово-господарської діяльності. Крім того, слід мати на увазі специфічну структуру фінансової системи ТНК та зміну принципів її фінансової політики при інтернаціоналізації діяльнос-

ті, коли максимізація прибутковості кожного із структурних підрозділів перестає бути пріоритетною метою на користь збільшення сукупного прибутку. Тому механізм збалансованої фінансової політики ТНК повинні розроблятися за допомогою системного підходу, що дозволяє оцінювати всю структуру компанії як єдину інтегровану систему.

Спираючись на визначення фінансової безпеки як самостійного об'єкту управління господарюючого суб'єкта [5] і рівнів загроз (зовнішнє макрофінансове середовище і внутрішнє (корпоративне) мікросередовище), доцільно розрізняти зовнішню й внутрішню фінансову безпеку ТНК. У даному контексті внутрішня фінансова безпека тісно пов'язана з поняттям фінансової стійкості компанії, під якою розуміється оптимальне співвідношення різних джерел фінансування господарської діяльності, з одного боку, та напрямками використання цих ресурсів — з іншого. У зв'язку з цим важливого значення у фінансовій політиці компанії набуває оптимізація структури капіталу як основи забезпечення фінансової стійкості ТНК по відношенню до внутрішніх загроз дестабілізації. Це обумовлено, по-перше, потребою в достатньому фінансовому забезпеченні поточної господарської діяльності та розвитку компанії, по-друге, необхідністю мінімізації середньозваженої вартості капіталу, й, по-третє, необхідністю мінімізації ризиків платоспроможності й фінансової стійкості, що в сукупності й визначає цілі, завдання та напрями її фінансової політики [6, с. 146].

Міжнародний характер діяльності ТНК обумовлює якісні характеристики ризикогенної системи як джерела зовнішніх загроз: домінування «нестрахових» груп ризиків, що створюють реальну загрозу для стійкого розвитку компаній; зростання ролі специфічних ризиків, не характерних в межах внутрішнього ринку (крайнові ризики); фінансова глобалізація і волатильність; домінування фінансових ринків [7]. Це, в свою чергу, визначає зовнішню фінансову безпеку транснаціональної компанії — концепцію інтегрованого ризик-менеджменту.

Розглянемо взаємозв'язок показників фінансової стійкості та ефективності господарської діяльності на прикладі аналізу найбільших транснаціональних корпорацій світу. У 2010 р. в рейтингу FT Global 500 [8] лідерами були визначені компанії нафтовидобувної галузі — Exxon Mobil (США) і Petrochina (Китай). Третє місце займав світовий лідер з виробництва програмного забезпечення Microsoft (США), п'яте місце — американська корпорація Apple — виробник персональних і планшетних комп'ютерів, аудіоплеєрів, телефонів, програмного забезпечення. Для порівняння, наступними у рейтингу лідерами даної галузі є IBM і Samsung, що займають 21 і 43 місце відповідно. Дані корпорації визнані найбільш успішними в своїх галузях, їх акції високо котируються на світових біржах, що свідчить про їх інвестиційну привабливість та ефективність фінансової політики.

Комплексний підхід до оцінки внутрішньої фінансової безпеки компанії передбачає розрахунок чотирьох груп показників: структури капіталу, рентабельності, ліквідності та ділової активності. Використовуючи міжнародні стандарти розрахунків фінансових коефіцієнтів, проведемо оцінку фінансової безпеки визначених вище ТНК за період 2007–2011 рр.

Показники ROA (рентабельність власного капіталу), NPM (рентабельність операційної діяльності) та ROE (рентабельність активів) для компаній нафтовидобувної галузі (табл. 1) демонструють різке зниження в період світової фінансової кризи 2007–2009 рр. з подальшим поступовим зростанням в 2010–2011 рр. При цьому збільшується частка позикового фінансування, що негативно відобразилося на коефіцієнтах структури капіталу. Це можна пояснити необхідністю залучення зовнішнього фінансування для проведення антикризових заходів внаслідок погіршення кон'юнктури нафтової галузі, різкого падіння світових цін на сировину в 2008 р., що й викликало зниження ліквідності й ділової активності компаній.

Таблиця 1

Показники фінансової безпеки Exxon Mobil і Petrochina

Компанії	Years	liquidity ratios			leverage ratios		activity ratio		profitability ratios	
		Current Ratio	Quick Ratio	Net working capital to Total Assets Ratio	Equity ratio	Debt to Equity Ratio	Total Asset Turn-over	Return on Equity	Net Profit Margin	Return on Assets
Exxon Mobil	2007	1,47	1,28	0,11	0,52	0,92	1,75	0,35	0,10	0,18
	2008	1,47	1,23	0,10	0,52	0,94	2,03	0,38	0,10	0,20
	2009	1,06	0,84	0,01	0,49	1,02	1,35	0,17	0,06	0,09
	2010	0,94	0,73	-0,01	0,50	0,98	1,43	0,23	0,08	0,12
	2011	0,94	0,75	-0,01	0,49	1,06	1,54	0,27	0,09	0,13
Petrochina	2007	1,21	0,76	0,04	0,90	0,36	0,89	0,23	0,18	0,16
	2008	0,85	0,51	-0,03	0,91	0,41	0,95	0,15	0,12	0,11
	2009	0,76	0,46	-0,06	0,85	0,60	0,77	0,12	0,10	0,08
	2010	0,67	0,35	-0,09	0,82	0,64	0,94	0,16	0,10	0,10
	2011	0,68	0,36	-0,09	0,80	0,77	1,12	0,13	0,07	0,08

Розраховано автором на основі: [9–10]

Детальний аналіз компаній демонструє, що при незначному зниженні фінансової незалежності Exxon Mobil її рентабельність в 2010–2011 рр. зросла в той час, як для Petrochina було характерно відносно зниження рентабельності в 2011 р. при інтенсивному залученні позикових фінансових ресурсів (збільшення на 20 %). Хоча прибутковість компаній не досягла докризового рівня 2007 р., в цілому перспективи розвитку компаній задовільні. Коефіцієнт оборотності активів характеризується стабільним зростанням для обох компаній з 2009 р.

Аналіз фінансового стану компаній-виробників електронного обладнання демонструє іншу динаміку. Розрахунки (див. табл. 2) дозволяють виявити, що показники ліквідності Apple і Samsung значно погіршилися в 2009–2011 рр., хоча світова фінансова криза істотно не вплинула на їх рентабельність. Прибутковість компаній продовжувала зростати (у порівнянні з 2007 р.) й збільшилась майже в два рази. Показники фінансової стійкості характеризувалися відносно стабільним зростанням, що свідчить

про поступове зниження частки використовуваних джерел позикового фінансування. Цікаво, що динаміка показників ділової активності компаній не характеризується синхронним характером: якщо різке зниження коефіцієнта оборотності активів компанії Apple в 2009 р. змінилося його поступовим відновленням в 2010–2011 рр., то у Samsung показники ділової активності стабільно зростали до 2010 р., після чого в 2011 р. їх значення дещо знизилися, хоча й залишилися вищими свого докризового рівня.

Таблиця 2

Показники фінансової безпеки компаній Apple і Samsung

Компанії	Years	liquidity ratios			leverage ratios		activity ratio		profitability ratios	
		Current Ratio	Quick Ratio	Net working capital to Total Assets Ratio	Equity ratio	Debt to Equity Ratio	Total Asset Turn-over	Return on Equity	Net Profit Margin	Return on Assets
Apple	2007	2,37	2,33	0,5	0,57	0,74	1,13	0,29	0,15	0,16
	2008	2,64	2,6	0,52	0,62	0,62	1,22	0,33	0,16	0,2
	2009	2,74	2,7	0,42	0,67	0,5	1,03	0,31	0,19	0,2
	2010	2,01	1,96	0,28	0,64	0,57	1,06	0,35	0,21	0,23
	2011	1,61	1,58	0,15	0,66	0,52	1,13	0,42	0,24	0,27
Samsung	2007	1,41	1,14	0,13	0,55	0,72	0,84	0,12	0,08	0,07
	2008	1,52	1,23	0,16	0,6	0,67	1,1	0,09	0,05	0,05
	2009	1,58	1,3	0,18	0,65	0,54	1,27	0,15	0,07	0,09
	2010	1,54	1,2	0,16	0,67	0,5	1,25	0,2	0,1	0,13
	2011	1,61	1,26	0,17	0,65	0,53	1,13	0,14	0,08	0,09

Розраховано автором на основі: [11–12]

Показники рентабельності компаній з розробки програмного забезпечення (табл. 3) демонструють загальну позитивну динаміку в досліджуваній період: не дивлячись на зниження рентабельності активів в 2009 р., у 2011 р. значення показників було вищим рівня 2007 р.

Різну динаміку рентабельності власного капіталу цих компаній можна пояснити особливостями у політиці управління капіталом: у той час як Microsoft характеризувався відносно стабільною структурою капіталу, IBM значно збільшило обсяг залучення позикового капіталу, що негативно позначилося на фінансовій стійкості. Рівень ліквідності компаній постійно зростає з 2008 р., ділова активність відносно стабільна, незважаючи на невелике зниження показника для Microsoft в 2010–2011 рр.

Для аналізу залежності результативності господарської діяльності від показників фінансової безпеки побудуємо регресійні моделі залежності рентабельності активів окремих ТНК (див. табл. 4) та окремих галузей, в яких ці корпорації є лідерами (див. табл. 5), від показників ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності.

Оцінюючи результати розрахунків, можна узагальнити, що практичне значення побудованих моделей полягає у визначенні можливих важелів впливу на ефективність функціонування ТНК.

Таблиця 3

Показники фінансової безпеки IBM і Microsoft

Компанії	Years	liquidity ratios			leverage ratios		activity ratio		profitability ratios	
		Current Ratio	Quick Ratio	Net working capital to Total Assets Ratio	Equity ratio	Debt to Equity Ratio	Total Asset Turn-over	Return on Equity	Net Profit Margin	Return on Assets
Microsoft	2007	1,69	1,64	0,26	0,49	1,03	0,77	0,40	0,28	0,21
	2008	1,45	1,41	0,18	0,50	1,01	0,89	0,52	0,29	0,26
	2009	1,82	1,80	0,29	0,51	0,97	0,78	0,38	0,25	0,19
	2010	2,13	2,10	0,34	0,54	0,86	0,76	0,44	0,30	0,23
	2011	2,60	2,56	0,42	0,53	0,90	0,72	0,45	0,33	0,24
IBM	2007	1,20	1,14	0,07	0,24	3,23	0,88	0,37	0,11	0,09
	2008	1,15	1,09	0,06	0,12	7,06	0,90	0,59	0,12	0,11
	2009	1,36	1,29	0,12	0,21	3,79	0,88	0,74	0,14	0,12
	2010	1,19	1,13	0,07	0,20	3,90	0,90	0,65	0,15	0,13
	2011	1,21	1,15	0,08	0,17	4,75	0,93	0,73	0,15	0,14

Розраховано автором на основі: [13–14]

Таблиця 4

Результати регресійного аналізу «Залежність ROA від показників фінансової безпеки ТНК в 2002–2011 рр.»

Компанія	Модель	К. Ст'юдента	К. Фішера	К. детермінації	Дарбін-Уотсон
Exxon Mobil	$ROA = -0,025 + 0,078QR + 0,056ATO$	$t_{kp} = 2,306$ $t_1 = 3,174$ $t_2 = 4,033$	$F_{kp} = 5,32$ $F = 29,539$	$RI = 0,946$	–
	Станд. коефіцієнти $ROA = 0,024QR + 0,014ATO$				
Petrochina	$ROA = 0,007 + 0,237QR + U$	$t_{kp} = 2,2622$ $t = 2,977$	$F = 8,863$	$RI = 0,725$	1,689
	Станд. коефіцієнти $ROA = 0,725QR$				
Apple	$ROA = 0,052 - 0,386DtER + 0,323ATO$	$t_{kp} = 2,306$ $t_1 = -3,082$ $t_2 = 3,522$	$F_{kp} = 5,32$ $F = 7,286$	$RI = 0,822$	–
	Станд. коефіцієнти $ROA = -0,776DtER + 0,886ATO$				
Microsoft	$ROA = 0,236 - 0,023DtER + U$	$t_{kp} = 2,622$ $t = 7,088$	$F = 50,236$	$RI = 0,929$	2,703
	Станд. коефіцієнти $ROA = 0,929DtER$				
IBM	$ROA = 0,098 - 0,327ER + 0,086ATO$	$t_{kp} = 2,306$ $t_1 = -3,209$ $t_2 = 2,577$	$F_{kp} = 5,32$ $F = 10,796$	$RI = 0,869$	–
	Станд. коефіцієнти $ROA = -0,615ER + 0,494ATO$				

Розраховано за даними: [9–14]

Таблиця 5

Результати регресійного аналізу «Залежність галузевого ROA від показників фінансової безпеки ТНК»

Галузь	Модель	К. Ст'юдента	К. Фішера	К. детермінації	Дарбін-Уотсон
Oil & gas producers (2002–2011 pp.)	ROA=0,133–0,124DtER+ +0,121QR	t _{кр} =2,1009 t ₁ =–3,973 t ₂ =5,253	F _{кр} =4,41 F=14,339	RI=0,792	–
	Станд. коефіцієнти ROA=–0,733DtER+ +0,970QR				
Technology hardware & equipment (2007–2011 pp.)	ROA=0,017+0,076QR	t _{кр} =2,622 t=2,295	5,268	RI=0,630	1,547
	Станд. коефіцієнти ROA=0,630QR				
Software & computer services (2002–2011 pp.)	ROA=–0,123+0,301NWCR+ +0,254ATO	t _{кр} =2,1009 t ₁ =3,298 t ₂ =2,968	F _{кр} =4,41 F=5,764	RI=0,636	–
	Станд. коефіцієнти ROA=0,910NWCR+ +0,819ATO				
Total (2007–2011 pp.)	ROA=0,066+0,062QR	t _{кр} =2,622 t=4,574	20,923	RI=0,654	1,409
	Станд. коефіцієнти ROA=0,654QR				

Розраховано за даними: [8]

Так результати демонструють, що на рентабельність активів корпорацій нафтовидобувної галузі безпосередньо впливає рівень їх ліквідності. У регресійних моделях коефіцієнти при QR (швидка ліквідність) позитивні, що свідчить про пряму залежність між ROA та QR. Однак, відносно мале значення коефіцієнтів дещо ускладнює можливість використання такого інструменту впливу: при підвищенні швидкої ліквідності на 1 % Petrochina отримає тільки 0,237 % приросту рентабельності, а Exxon Mobil — 0,078 %. Наявність в моделі компанії Exxon Mobil змінної АТО (оборотність активів) свідчить про пряму залежність ефективності діяльності компанії від реалізації її економічного потенціалу (при прискоренні обороту активів компанії на 1 % її рентабельність зростає на 0,056 %).

Згідно з результатами регресійного аналізу, на рентабельність активів компанії Apple безпосередній вплив мають структура капіталу та ефективність управління активами компанії. При цьому інтенсифікація використання позикового капіталу негативно впливає на її дохідність: при підвищенні коефіцієнта фінансового левериджу на 1 % рентабельність компанії знижується на 0,386 %. З іншого боку, збільшення оборотності активів на 1 % дозволяє підвищити їх рентабельність на 0,323 %.

Аналіз компаній-розробників програмного забезпечення демонструє неоднозначні результати: з одного боку, на ефективність господарської діяльності компанії Microsoft прямий вплив справляє структура капіталу (в даному випадку спостерігається зворотна залежність від коефі-

цієнта фінансового левериджу), що свідчить про те, що приріст позикового фінансування негативно позначається на рентабельності компанії. З іншого боку, компанія IBM демонструє зворотну залежність рентабельності активів від коефіцієнта автономії й пряму від коефіцієнта оборотності активів, що означає позитивний вплив додаткового позикового фінансування і прискорення оборотності активів. Такі результати можуть пояснюватися відмінностями в структурі фінансових систем ТНК та їх організації, умовах доступного кредитування та організації фінансових потоків.

Отже, галузевий аналіз демонструє такі результати: для нафтових компаній значимими факторами рентабельності активів є ліквідність та фінансова стійкість (пряма залежність); для компаній з виробництва електронного обладнання найбільш вагомим фактором є ліквідність (пряма залежність); ІТ-компанії характеризуються прямою залежністю прибутковості від величини робочого капіталу та швидкості обороту активів. Рівень ліквідності носить загальний характер впливу на рентабельність активів корпорацій різних галузей.

Проведені розрахунки щодо аналізу взаємозв'язку рентабельності ТНК від рівня забезпечення фінансової безпеки свідчать про наступне: по-перше, рентабельність активів ТНК безпосередньо залежить від структури і динаміки показників внутрішньої фінансової безпеки, зокрема ліквідності, структури капіталу, ділової активності, що повинно враховуватися у фінансовій політиці в контексті визначення важелів впливу на рентабельність господарської діяльності; по-друге, напрям та рівень впливу цих груп показників для кожної ТНК буде індивідуальним, що визначається особистими характеристиками фінансової політики (схильність до ризику, доступність внутрішніх джерел фінансування, вартість та доступність кредитів, організаційна та інституційна структура, структура власників, дивідендна політика тощо); по-третє, зміна знаку та рівня впливу фінансової безпеки на ефективність господарської діяльності в умовах зовнішньої нестабільності буде визначатися наявністю запасу фінансової міцності і здатністю компанії змінювати господарську і фінансову поведінку відповідно до нових умов, що вимагає підтримання таких характеристик фінансової політики як гнучкість, стабільність рівноваги в будь-який час незалежно від фази економічного розвитку; по-четверте, незважаючи на відсутність однозначних стандартних зв'язків між рентабельністю як індикатором ефективності господарської діяльності ТНК та показниками фінансової безпеки, дослідження їх взаємозв'язку повинно бути пріоритетним завданням фінансового менеджменту ТНК як щодо визначення фінансових важелів зростання прибутковості, так і контролю співвідношення «прибутковість — ризик», враховуючи, що фінансова система транснаціональної компанії це складна структура джерел фінансування, зокрема зовнішніх.

Список літератури

1. Доклад о мировых инвестициях, 2011 год. — ООН : Женева, июнь 2011. — 38 с.
2. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. — К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. — 776 с.
3. Папехин Р. С. Внешние и внутренние угрозы финансовой безопасности предприятия / Р. С. Папехин // Финансы и кредит. — 2007. — № 16. — С. 68–75.
4. Храпкина В. Анализ подходов и методов определения финансовой безопасности предприятия / В. Храпкина // Економічний аналіз. — 2011. — Випуск 8, частина 2. — С. 359–364.
5. Загорельская Т. Ю. Финансовая безопасность предприятия как объект управления / Т. Ю. Загорельская // Научные труды ДонНТУ. Серия Экономика. — 2006. — Випуск 103–4. — С. 215–218.
6. Ломачинська І. А. Оптимізація структури капіталу ТНК в умовах глобалізації (на прикладі нафтовидобувної галузі) / І. А. Ломачинська, А. І. Іванов // Вісник Одеського національного університету. Економіка. — 2010. — № 20. — С. 146–154.
7. Ушаков М. Финансовые риски ТНК: сущность и классификация / М. Ушакова // Управление финансовыми рисками. — 2005. — № 4. — С. 36–41.
8. FT Global 500 // Financial Times. — 2012. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ft.com/intl/cms/95edc490-9d61-11e0-9a70-00144feabdc0.pdf>
9. Exxon Mobil Annual reports 2001–2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ir.exxonmobil.com/phoenix.zhtml?c=115024&p=irol-reportsannual>
10. Petrochina Ltd. Annual reports 2001–2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.petrochina.com.cn/Ptr/Investor_Relations/Periodic_Reports/Annual_Report/
11. Apple Inc. Financial history 2001–2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http://investor.apple.com/sec.cfm?SortOrder=Type %20Ascending&DocType=&DocTypeExclude=&Year=&FormatFilter=&CIK=](http://investor.apple.com/sec.cfm?SortOrder=Type%20Ascending&DocType=&DocTypeExclude=&Year=&FormatFilter=&CIK=)
12. Samsung Electronics Co., Ltd. Annual reports 2001–2011. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.samsung.com/us/aboutsamsung/ir/financialinformation/annualreport/>
13. Microsoft Corporation Annual reports 2001–2011. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http://www.microsoft.com/investor/Annual Reports](http://www.microsoft.com/investor/AnnualReports)
14. IBM Annual Report archives 2001–2011. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ibm.com/annualreport/>

И. А. Ломачинская

Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова

ФИНАНСОВАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТНК: ЭМПИРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ

Резюме

В статье рассмотрена сущность, факторы внутренней и внешней финансовой безопасности транснациональных компаний. Проведен анализ взаимосвязи эффективности хозяйственной деятельности и показателей финансовой безопасности крупнейших ТНК мира. Обоснованы выводы по организации финансового менеджмента в условиях нестабильности мировой экономики.

Ключевые слова: внутренняя и внешняя финансовая безопасность ТНК, эффективность хозяйственной деятельности, взаимосвязь эффективности и финансовой безопасности компаний, финансовый менеджмент транснациональных компаний.

I. Lomachynska

Odessa I. I. Mechnikov National University

**FINANCIAL SAFETY AND EFFECTIVENESS OF ECONOMIC
ACTIVITY TNC: ЕМРІРИЧЕСЬКИЙ ANALYSIS**

Summary

This article deals with the essence, the factors of internal and external financial security of transnational companies. Analyze the relationship of business and efficiency of the financial security the largest transnational companies. Proposed the conclusions on Financial Management of companies in the instability of the world economy.

Key words: internal and external financial security of transnational companies, efficiency of economic activities, the relationship of efficiency and financial security of the companies, the financial management of transnational companies.